

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Quid sit, & quando illud sit licitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

8. At, si impedimentum dirimens fuit ignoratum à sponso, vel ab altero ex ipsis, quid iuris.

Respondeo, cum Sanch. l. c. si ab utroque fuit ignoratum, non amittit medietatem dictam sponfa, quia cum inculpate gravamen pudoris per osculum, vel copulam senserit, non est destrandanda illius compensatione, quæ per dictam dimidietatem donatorum fit. Si item fuit ignoratum à sponfa, quamvis cognitum à sponso, eandem medietatem etiam debet acquirere, quia, pari modo, sine culpa, gravamen passa est. Si denique è contra ignoratum fuit impedimentum à sponso, cognitum autem à sponfa, nihil ipsa acquirere, sed totam sponfalitatem largitatem restituere sponso debet, quia, ut dictum est, culpa sponse favere iura non debent.

9. Nota quartò, ut largitas prædicta habeat effectum transferendi dominium in sponfam medietatis donatorum, satis esse, si dictum osculum, vel copula intervenierit, sive ante dictam largitatem, sive postea; par enim gravamen, & ruborem in utroque tempore patitur Sponfa.

CAPUT III.

De Dissolutione Cohabitationis, & Tori, hoc est, de Divortio.

Explicatis obligationibus conjugum ex eorum conjunctione provenientibus, admonet jam ad ea declaranda procedere, quæ ad eorumdem quasi dissolutionem pertinent, id est, ad divortium, quod jam facio.

§. I. Quid, quod duplex, & quando licitum sit Divortium?

1. Non est hic sermo de dissolutione vinculi matrimonii, de hac enim dictum est *matr. 3.* Sed de ejus dissolutione, quoad torum, & cohabitationem, remanente vinculo. Id, quod valde diversum est, ut ex *ibidem* dictis patet. Separatio autem hæc quoad torum, & cohabitationem, tunc vocatur divortium, quando est perpetuum, juxta Textum, *l. Divortium. ff. de divortio*, in quo dicitur: *Divortium non est verum, nisi, quod animo constituenda perpetua separationis sit.* Nihilominus, si perpetuum non sit, sed ad tempus, vocatur etiam, quamvis minus propriè, divortium.

2. Porro, ut tota ejus tractatio ordine ipso docendi clarior fiat, duo erunt separatim explicanda. Alterum, quando nam illud licitum sit? sive loquamur de perpetuo, sive temporaneo. Alterum quoniam effectus pariat De quibus distinctionem in paragraphis sequentibus: nunc autem juvabit unum eadem duo sub compendiosa explicatione complecti, ut vno aspectu totam doctrinam mox latius agendam comprehendamus.

3. Quoad prius, sic statue: Divortium perpetuum est licitum tantummodo propter adulterium alterius conjugis: Divortium verò ad tempus licitum est propter alias causas quæ in univèrsam ad illam reducuntur, scilicet ad grave periculum, sive animæ, sive corporis, sive famæ: in particulari autem sunt tres hæresis alterius conjugis, sollicitatio ad peccatum, quam alter alteri facit, sive vitia ejusdem. Ratio prædictæ diversitatis est, quia divortium propter adulterium fundatur in eo, quod per illud delictum fides conjugis absolute frangitur, ergo fides illi amplius absolute non debetur. Adde, absolute Christum Dominum ejusmodi separationem concessisse, dum dixit *Matth. 19. Quicumque dimiserit uxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, machatur.* Dimissio autem absolute data perpetua est.

4. At verò divortium ad tempus propter tres illas causas fundatur in eo, quod non obligatur quis ad commorandum cum altero, à quo tanta mala patitur, utique, dum illa patitur. Cum ergo, si conjux cum effectu

emendetur, & quando est necessarium, securitatem det, non patitur amplius alter mala illa, obligabitur admittere conjugem, unde fiet, ut divortium perpetuum non sit. Circa causam verò hæresis erit adnotanda quedam distinctio, quam *infra* ponam §. 7. n. 5.

5. Quoad posterius, unus est præcipuus effectus (nam minus principales paulò *inferius* attingentur) ut conjux innocens, postquam legitime diverit, proprio dicto divortio, scilicet perpetuo, possit, si velit, Ordines sacros suscipere, vel solemnem Professionem in Religione, vel votum simplex castitatis in secuso emittere. At, si diverit per divortium impropiè dictum, scilicet ad tempus, hæc non possit. Ratio discriminis est, quia si separatio perpetua est, non habetur, unde impediri possit conjux innocens à susceptione boni alterius status ex se perpetui; Verum, si separatio perpetua non est, habetur, unde impediatur, nam transacto eo tempore, conjux suum conjugem repetere debet. Inducatur autem transisse tempus, quoties emendatur, ut dictum est, conjux. Illud nota, si quando nulla spes adest ejusmodi emendationis, posse innocentem status illos perpetuos suscipere, sed id non est per se ex vi divortii, sed ex vi defectus dictæ spei, ut *infra* explicatius dicendum erit.

Hic veluti in compendium hoc initio, ad faciliorem doctrinam, explicatis, eadem suo Ordine in sequentibus repetamus, & illustremus.

§. II. Divortium licitum est ex causa adulterij.

Vbi:

Cujusnam adulterij?

1. Quod licitum sit divortium, scilicet separatio perpetua, quoad torum, & cohabitationem ob adulterij crimen, certum est ex fide, ut constat ex *Matth. 19.* Certum etiam est ex lumine naturæ, quia frangenti fidem, fides servanda in eodem contractu non est, ut docemus omnes.

2. Quoniam verò æqualis fides utrique conjugi debetur, pares in hoc sunt conjuges, nec potest, sive lege, sive consuetudine introduci, ut divortium celebrari queat ob adulterium vxoris, non verò ob adulterium viri; Dixi (esse pares in hoc) nam in criminalibus pares non sunt. Cum enim in Republica majus dedecus existimetur asserere adulterium vxoris, quam viri, ideo vir criminaliter accusare uxorem adulteram potest, non verò vxor virum adulterum. Sed prosequamur cetera, in quibus sunt pares.

3. Rursus, ergo, quia fracta fide, absolutum jus habet innocens ad recedendum, ideo, quocumque elapso tempore, C. *Admonere*, §. 2. celebrare conjux innocens divortium poterit, nisi forte is remiserit, vel quid acciderit, propter quod dicitur innocens ejusmodi jus amiserit, de qua re mox §. seq.

Quid hic veniat nomine adulterij?

4. Tota difficultas hic in eo versatur, ut videamus, quidnam intelligatur nomine adulterij, ad hunc effectum diverendi; nam ad effectum deponendi illud sacramentaliter apud Confessarium, diximus in *opusc. meib. Confess. lib. 2. cap. 7. §. 6.*

5. Breviter, Afferò primò, nomine adulterij hæc intelligi copulam carnalem consummatam, sive naturalem, sive sodomiticam activam, vel passivam, sive etiam bestialem. Ratio univèrsalis est, quia tunc frangis conjugii fidem, quando tuam carnem, quam illi vni conjugi promiseras, dividis cum aliis; at dividis, cum copulam consummatam habes cum dictis. Ita cum communi Sanch. *lib. 10. matr. d. 4. n. 3. & 4.* de copula sodomitica, ita expressè S. Th. Sà, Henriq. Hurt. & innumeri apud Leand. *d. 26. matrim. q. 11.* alique, unde, propter paritatem rationis, idem dicere cum aliis debemus de bestialitate.

6. Scio Pontium, *lib. 9. cap. 16. num. 5.* quem sequitur Averla *q. 23. matr. sect. 1. v. Hinc tandem*, excludere sodomiam